

Данас на Позорју

11.00 часова / Такмичарска селекција
Округли сто: Царство небеско – епика балканика

12.00–15.00 часова / СНП, Камерна сцена
Трибина Стеријиног позорја (I сесија)
Домаћи драмски текст на рејериоару наших позоришта – могућности и искушења
Организатори: Српски центар Међународног позоришног института и Стеријино позорје
Уводничарка: **Јелена Мијовић**
Учествују: **Тања Шљивар, Димитрије Коканов, Снежана Тришић, Бојан Јовановић, Жељко Хубач, Саша Торлаковић, Ана Тасић, Саша Милосављевић, Спасоје Миловановић, Марина Миливојевић Мађарев, Бошко Милин**
Модератор: **Светислав Јованов**

16.30–19.30 / СНП, Камерна сцена
Трибина Стеријиног позорја (II сесија)
Домаћи драмски текст на рејериоару наших позоришта – могућности и искушења
Уводничарка: **Бранислава Илић**
Учествују: **Тања Шљивар, Димитрије Коканов, Снежана Тришић, Бојан Јовановић, Жељко Хубач, Саша Торлаковић, Ана Тасић, Саша Милосављевић, Спасоје Миловановић, Марина Миливојевић Мађарев, Бошко Милин**
Модератор: **Светислав Јованов**

17.00 часова / Новосадско позориште / Újvidéki Színház, Мала сцена
Позорје младих
Џ. Д. Селинџер: Ловац у житу
Академија уметности Нови Сад – Класа на мађарском језику
Режија: Роберт Ленард

III година глуме на мађарском језику
Класа: Ђерђ ХЕРЊАК
Асистент: Маргарета ТАБОРОШИ

Играју

САРА ХАЈДУ
НОЕМИ КЕМИВЕШ
БЛАНКА ДИЕНЕШ
АНДРЕА ВЕРЕБЕШ
ДАВИД БУБОШ
АКОШ ЊАРИ

Представа траје 65 минута

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

Такмичарска селекција

Милена Богавац

ЈАМИ ДИСТРИКТ

Битеф театар Београд, Центар за културу Тиват, Фестивал MASZK Сегедин, Think Tank студио Нови Сад (Србија, Црна Гора и Мађарска)

Режија: КОКАН МЛАДЕНОВИЋ

Оригинална музика: МАРКО ГРУБИЋ

Костимографија: ИВАНА НЕСТОРОВИЋ

Улоге

ИСИДОРА СИМИЈОНОВИЋ

ЈЕЛЕНА ГРАОВАЦ

НИНА НЕШКОВИЋ

ВАЊА НЕНАДИЋ

Музику изводи група Врооом: ЏАМАЛ АЛ КИСВАНИ/МАРКО ГРУБИЋ

Представа траје 1 сат и 50 минута

20.00 часова / Академија уметности Нови Сад (Ђуре Јакшића 7)

Позорје младих

Душан Јовановић: Живот провинцијских плејбоја

Режија: Борис Исаковић

Академија уметности Нови Сад – Класа на српском језику

III година глуме на српском језику

Класа: Борис ИСАКОВИЋ, ред. проф.

Асистент: Миљан ВОЈНОВИЋ, сам. стр. сарадник

Сарадник: Филип ЂУРИЋ

Играју

Пандолфо Петровић – Паки: **РАДЕ МАРИЧИЋ**

Луѓинда Петровић: **АНА КЕСЕРОВИЋ**

Зоран Убовић – Убалдо: **СТЕВАН УЗЕЛАЦ**

Арделија Поповић Убовић: **НАДЕЖДА ЈАКОВЉЕВИЋ**

Валерије Хаџи Пешић: **ДЕЈАН МАКСИМОВИЋ**

Станко С. Топић: **ЕМА МУРАТОВИЋ**

Франческина Главоњић – Франћи: **АЛЕКСАНДРА АРИЗАНОВИЋ**

Октав Главоњић: **МИЛОШ ЛУЧИЋ**

Коста Коџић – Кола: **РАСТКО МИЋИЋ**

Коломбина Коџић: **ЈУЛИЈА ПЕТКОВИЋ**

Представа траје 1 сат и 40 минута

22.00 часа / Културни центар Новог Сада
Позорје младих

Етиде плеса и пластике глумца

Сцене из Брехта и Островског

Руски институт позоришне уметности – ГИТИС (Руска Федерација)

Режија: Олга Дмитриевна Јакушкина, Галина Заљцман Јуревна

Студенти II године глуме

Класа: Владимир Андрејев Алексејевич

Асистенткиње: Олга Дмитриевна Јакушкина, Галина Заљцман Јуревна

Бертолд Брехт, „Човек је човек“

Гали Геј: **ЛЕОНИД КОНДРАШОВ**

Уриа: **ИВАН ЗЛОБИН**

Џеси: **НИКИТА ХВОСТЕНКО**

Поли: **ОЛЕГ ЛУИЗО**

Удовица Бегбик: **ПАТИМАТ КИБЕДОВА**

Александар Островски, „Врело срце“

Параша: **АРИНА ФЕДОТОВА**

Васја: **ИЛИЈА БИКОВ**

Гаврило: **ЛЕОНИД КОНДРАШОВ**

Матрона: **МАРЈАМ РАЗБАН**

Наркис: **НИКИТА ХВОСТЕНКО**

Александар Островски, „Нису мачки стално Покладе“

Агниа: **ПАТИМАТ КИБЕДОВА**

Хиполит: **ИВАН РАСТОРГУЕВ**

Представа траје 1 сат и 30 минута

Извештај селектора

Такмичарска селекција

ЈАМИ ДИСТРИКТ, писац Милена Богавац, режија Кокан Младеновић, Битеф театар Београд (Србија), Центар за културу Тиват (Црна Гора), Фестивал MASZK Сегедин (Мађарска), Think Tank студио Нови Сад (Србија)

Урнебесна али и бесно ангажована комедија *Јами дистрикт*, ауторке Милене Богавац, у режији Кокана Младеновића, врстан је пример позоришне сатире, како на плану текста, тако и режије и глуме. Фантазмагорија о открићу остатака праисторијских становника на подручју на које пледирају три суседне балканске државе, оптерећене властитим митоманијама и уверењима о тачном току историје, на нама тако блиским просторима, које стога морамо да сматрамо својима, поред наших властитих глупости укључује и међународну заједницу позвану да пресуди о питању које мучи три братска народа.

Бошко Милин

Екс либрис

ЛОКАЛНЕ ВЕСТИ-ВИЈЕСТИ-ВИЈЕСТИ

СР: Добро вече и добродошли у ванредно издање вести. Светска научна агенција открила је најстарију људску цивилизацију, на пределу Србије.

ХР: Дobar вечер и добродошли у специјалну информативну емисију, поводом открића Свјетске научне агенције, која недвојбено показује да је најстарија људска цивилизација настала у лијепој нашој – Хрватској!

БИХ: Добро вече, драги гледатељи! Свјетска научна агенција објавила је да је живот почео, код нас у Босни! Најстарија људска цивилизација, пронађена је у босанском селу Јамена!

СР: Српско село Јамена, надамак Шида, најстарије је цивилизовано насеље на свету. Његов административни центар је општина Шид, па стога можемо рећи да је Шид не само најстарији српски, већ и најстарији светски град!

ХР: Село Јамена, налази се на југу Вуковарско-сријемске жупаније. Припада опћини Дреновци, а са осталим насељима жупанске Посавине спада у подручје Цвелферије. Цвелферије је – как се показало: најстарије еуропско подручје у Еуропској унији!

БИХ: Село Јамена, налази се на супротној обали од Доњег Црњелова, у околини Бијељине. Ово недвојбено показује да је Босна и Херцеговина била најстарије насељено подручје у свијету.

(Милена Богавац, *Јами дистрикт*)

Списатељица

**Милена Миња
Богавац**

Списатељица, драматуршкиња, позоришна редитељка, слем песникиња и радница у култури. Рођена је 1982. у Београду, где је дипломирала драматургију на Факултету драмских уметности.

Написала је петнаестак позоришних комада који су изведени у бројним српским и европским позориштима. Добитница награда „Борислав Михајловић – Михиз“ за драмско стваралаштво, „Јосип Кулунџић“ за изузетан успех у области позоришта и других награда. Од 1999. са редитељком Јеленом Богавац ради у оквиру позоришне трупе Drama Mental Studio. Независно од рада у трупи, сарађује са многим организацијама и институцијама културе, међу којима су Битеф, Битеф театар, Центар Е8, Теорија која хода, Пер.Арт... Пише и изводи слем поезију, збирке *Економско њро-џагандна џоезија* (2005) и *Мој слем је дужи од џвоџ* (2011) објавио јој је новосадски СКЦ. Објавила је роман *Истџорија срца* (Принцип бонарт прес, 2012). Позоришни комади које је написала преведени су на више језика и уврштени у неколико антологија савремене драме.

Од 2006. до 2011. била је селекторка и уметничка директорка Екс театар феста – фестивала експерименталног, нискобуџетног и ангажованог позоришног израза, у Панчеву.

Режирала је неколико представа чији су извођачи и коаутори млади људи, а са Војиславом Арсићем, од 2010. развија позоришни метод колективног ауторства „позориште као омладински рад“.

Редовно води радионице засноване на употреби драмских техника у образовању, радионице за развој драмског текста и радионице слем поезије.

Редитељ

Кокан Младеновић

Рођен 1970. у Нишу. Дипломирао на Катедри за позоришну и радио режију Факултета драмских уметности у Београду, у класи Мирослава Беловића и Николе Јевтића (1993). Режира разноврстан репертоар, са богатом палетом аутора, од античких, ренесанских, барокних, модерниста, до савременика: Есхил, Аристофан, Шекспир, Тирсо де Молина, Бомарше, Марин Држић, Ибзен, Булгаков, Хармс, Енда Волш, Агота Криштоф, Горан Стефановски... Режирао је и дела готово свих значајних домаћих аутора различитих генерација: Александар Поповић, Велимир Лукић, Слободан Селенић, Вида Огњеновић, Душан Ковачевић, Љубомир Симовић, Слободан Вујановић, Иван М. Лалић, Маја Пелевић, Милена Богавац... Драматизовао или адаптирао дела Толкина, Горана Петровића, Слободана Селенића, Мирјане Новаковић... Режирао мјузикле *Чикаџо*, *Коса*, *Зона Замфирова*. Често, поред режије, потписује и драматизацију или адаптацију дела.

Године 2007. и 2008. био је директор Дrame НП Београд, у периоду 2009–2012. управник Атељеа 212.

Режије/драматизације/адаптације (избор): Шекспир/Буњуел/Милер: *Хамлејџ*; Хармс: *Случајеви*; Тирсо де Молина: *Севиљски заводник и камени џосџи*; Бомарше: *Фиџарова жениџба*, *Ојера улџима*; Александар Поповић: *Развојни џуџ Боре Шнајџера*, *Мреџићење џарана*; Аристофан/Маричић/К. Младеновић: *Лизисџраџа*, *Мир*; Велимир Лукић: *Аџера неџужне Анабеле*; Вида Огњеновић: *Како засмејаџи џосџодара*, *Је ли било кнежеве вечеџе*; Агота Криштоф: *Велика свеска*; Душан Ковачевић: *Мараџонџи џрче џочасни круџ*, *Балкански џџиџун*, *Сабирни ценџар*; Слободан Селенић: *Ружење народа у два дела*; Хенрик Ибзен: *Пер Гинџи*; Шекспир: *Боџојављенска ноћ*, *Сан леџиње ноћи*, *Укроћена џорџаџ*, *Јулије Цезар*; Љубомир Симовић: *Пуџујуџе џозорџиџе Шојаловић*; Горан Петровић/К. Младеновић: *Ојсаџа цркве Свеџоџ Сџаса*; Горан Стефановски: *Баханалије*; Михаил Булгаков/К. Младеновић: *Мајсџор* и *Марџарџиџа*; Мирјана Новаковић/К. Младеновић: *Сџрах* и *њеџов слуџа*; Горан Петровић: *Скела*; Х. Ј. Толкин/К. Младеновић: *Хобиџи*; Х. М. Бари, М. Стојановић: *Пеџар Пан*; Енда Волш: *Диско џиџс*; Фоси/Еб/Кендер:

Чикаго (мјузикл); М. Пелевић: *Ја или неко други, По-моранџина кора*; Радо/Рагни/Мекдермот: *Коса* (мјузикл), Слободан Вујановић: *Последња смрт Френкија Сузице*, С. Сремац/К. Младеновић: *Зона Замфинова* (мјузикл), Б. Нушић/К. Младеновић: *Доктор Нушић*, И. Брешан: *Представа „Хамлеја“ у селу Мрдуша доња*, Фон Трир: *Доџвил, На Дрини Ђурија*, по мотивима Иве Андрића...

Добитник је награде „Бојан Ступица“, Стеријиних награда: за адаптацију – *Афера неужне Анабеле* (1998), *Ружење народа у два дела* (2000), за драматизацију – *Ојсага цркве Светог Сјаса* (2002), награда „Нови Тврђава театар“ (*Доџвил*, 2015) као и других значајних награда на фестивалима у Србији и региону.

Критика

На први поглед – и само на први поглед – *Јами дисџрикти* Милене Боговац је „документарна представа о најстаријој нацији на свету“, драмска прича која припада жанру научне фантастике. Сателитским снимцима земљине коре и записима специјалних камера са инфрацрвеним зрацима недвосмислено је показано да у селу Јамена, на тремеђи Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине, постоје трагови најстаријег палеолитског насеља у историји човечанства. Ово значајно научно откриће ће у геополитичком контексту локалне заједнице изазвати најпре општу пометњу, потом сукоб три нације око питања којој је од њих заправо припадао хомосапиенс из Јамене и, на крају, прави рат.

Кроз низ квазидокументарних фрагмената који показују како на вест о епохалном открићу у Јамени реагује најшира јавност (медији, научници, представници верских заједница, политичари, интелектуална елита, обичан народ), настаје сложена слика нечега што нам је и те како познато, јер се већ у стварности догодило, онога кроз шта смо већ прошли, а што је до данас оставило дубоке трагове у животима које још увек не можемо нормално да живимо...

Редитељ Кокан Младеновић у приступу овом драмском тексту користи поступак сличан оном који је при-

менио у својој инсценацији *Доџвила*, а посебно треба истаћи и три глумице – Исидору Симијоновић, Нину Нешковић и Јелену Граовац. И овај пут, као и много пута до сада у представама Кокана Младеновића, Марко Грубић је био део и ауторског и извођачког тима, компоновао је музику, али је и на позорници, заједно са Џамалом Кисванијем, уживо свирао. И поново је представи у којој наступа даривао посебну димензију – и својом сценском радњом баш као и музиком која је овај позоришни чин приближила атмосфери узбудљивог концерта. Представу *Јами дисџрикти* чека светла будућност – и на матичним сценама у Београду и Новом Саду, као и на гостовањима. Досадашње информације о успесима које постиже у Србији и на извођењима у региону, упркос мрачној стварности која се савршено уклапа у дијагнозу коју ова представа тачно поставља, буде наду да су, барем неки међу нама, ипак научили лекције из повести.

Александар Милосављевић
(*РТС Радио Београд*, 3. 8. 2017)

Обрачун с митовима Балкана

Знанствено „откриће“ најстаријих остатака људских предака води у нови рат на Балкану, а Јамена, након свега, постаје забавни парк. Обрачун с цјелокупном митоманијом Балкана – то је најкраћи могући опис представе *Јами дисџрикти*. Текст Милене Боговац започиње досјетком: у селу Јамена свјетски су знанственици нашли доказе да је људски род много старији него што се до сада мислило, те управо из Јамене потјече човјечанство.

Но, Јамена се – види врага – налази на тремеђи Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије, те ондје истог трена почиње борба за остатке прочовјека, али и много огорченије и убојитије својатање претка. Борба је то која води у нови рат на Балкану, с кобним посљедицама које се не броје само жртвама на све три стране, већ и чињеницом да – када се у сукоб коначно умијеша УН – Јамена постаје забавни парк, онај у којем дјеца уче о повијести, језици „домородаца“ су забрањени, а преживјели становници заправо глуме мајмуне и зарађују 300 еура мјесечно. Редитељ Кокан Младеновић кроз ову причу истражује митове који нас окружују, од забавних попут ‘је ли боља Северина или Цеца’, до оних много убојитијих, и кроз све то испитује појам нације у 21. стољећу, у временима свеprisутног и свевидећег интернета, reality showova. Резултат тих пропиткивања јетка је и моћна сатира која удара равно у главу, жалцима који су равноправно распоређени на све три стране, јер аутори јасно поручују: нема невиних, док пропитују (чисту) крв, поријекло, земљу, језике, религије, националне светиње... па све до псовки. Све је овдје постављено тако да нам покаже колико смо сви ми на Балкану заправо слични, а не различити. Тако представа досеже врхунац у тренутку када из института у Единбургу стижу налази крви који кажу: исти су, а након тога ратничка крв лије у потоцима.

На сцени су три сјајне младе глумице: Исидора Си-мијоновић, Јелена Граовац, Нина Нешковић, које у два сата представе дословно одраде и физички захтјеван посао, јер темпо представе је убитачан.

Бојана Радовић (*Вечерњи лист*, 6. 6. 2017)

Кокан Младеновић градира самог себе у својој побуни, субверзији, и суочава нас са неким застрашујућим истинама. Ако од позоришта тражимо катарзу, онда смо је добили. И то ону болну, страшну катарзу у оном аристотеловском смислу. Иако ово није аристотеловско позориште. Једно болно суочавање са свим оним што је вријеме у којем живимо и што су донијеле ових пар деценија. За ову представу треба и живаца и желуца да би се сварила и примила. Један врхунски театарски чин. Ово није корак ка побуни, већ права побуна коју позориште, мислили смо, не може да донесе. А ево, видјели смо вечерас, да може.

Стеван Копривица (*Радио Тиват*, 12. 4. 2017)

Интервју

Фото: Б. Лучић

Олга Одановић,
глумица у
„Царство небеском“

Доживљај на нивоу духовног натурализма

Поводом изведбе у Такмичарској селекцији Стеријиног позорја Олга Одановић одговара на питање да ли је „Царство небеско“ српско или глумачко...

Када је позоришно искуство једног глумца далеко одмакло од академије и када се сусретне са радионичарским експериментом какав практикује редитељ Лоренци, шта то искуство значи глумцу? Шта је значило вама? Сматрате ли га сувициним јер је деја ви или вам је тај „повратак коренима глуме“ значио неки нови позоришни живот. И да ли је радионичарски рад са Лоренцијем мит или истина?

● Глумачки посао је сам по себи истраживачки! Питање је колико је ко спреман, има или нема потребу да се одређеном темом бави на студиознији начин. Радионичарски рад подразумева тимски ангажман,

размену искустава, емоционално давање и узимање, подршку и путовање ка истом циљу. Оваква врста позоришта по мени је буђење у сваком смислу. Рекла бих истина и мит. За мене је драгоцено искуство. У нашем позоришту се не ради често по овом принципу.

Ако бисмо о том тексту говорили, не на нивоу значења, него на нивоу говорне културе, на нивоу интонације, мелодије, на нивоу осећаја текста, комлексности изговореног, да ли бисте могли да јојасније сјање свести глумца који га изговара?

● Постоје неке ствари у глуми које се не могу објаснити. Не може се све и увек изанализирати до краја,

Фото: Б. Лучић

нити треба. Сви смо ми различити и управо на тој различитости темељимо и наш доживљај изговореног. Према мом мишљењу, веома је важно питање катарзе. И глумац, као и публика, има право на своју катарзу. Питање је доживљаја сваког од нас појединачно који, у овом случају, остаје на нивоу духовног натурализма!

Какав сте однос имали према српској јуначкој поезији пре рада на представи и да ли се нешто променило након сарадње са Лоренцијем?

● Нисам имала неки посебан однос према епској поезији кроз основну и средњу школу, морам да признам! У сећању су ми остале песме „Зидане Скадра“, „Смрт мајке Југовића“, „Бановић Страхинја“. Рад са Лоренцијем доста тога је променио. Не могу да заборавим наше прве пробе, пробе на којима смо само читале епске песме, сви пажљиво слушамо и одједном буре емоција! Тек у овом процесу смо схватили какво неисцрпно богатство носи ова поезија у језичком, емотивном, па чак и визуелном смислу. Хвала Јернеју што нам је омогућио да, кроз једну овакву материју, можемо да будемо Наташа и Царица Милица, Нада и Косовка девојка, Никола и Милош Обилић, Бојан и Кнез Лазар... И да по принципу улажења из једног у друго, можемо да исказујемо и свој став.

Какав је ваш однос према придеву „косовски“? Док српска историја и даље труби о манастирима и најстаријој српској земљи, младе генерације Косово доживљавају кроз Дуа Лију, Бебе Рексу и Риша Ору.

Шта он значи вама, шта мислите да значи вашој деци?

• Не могу да говорим у име младих! У вашем питању је и део одговора! Бићу слободна да цитирам Матију Бећковића, који је најтачније дефинисао однос према Косову: „Косово је име за нашу небеску отаџбину а ту отаџбину можемо изгубити само духовним самоубиством! Ако Косово није наше, зашто од нас траже да им га дамо? Ако је њихово, зашто нам га отимају? А ако већ могу да га отму, зашто се толико устручавају?“

Шта мислите, колико дуго ће та реч бити роба за њојскусуривање дневне српске поезије и колико дуго ће позориште имати снаге у њој да осветли грађане да ми није истио и митоманија која је дубоко укоренења, сада већ не само у сисџем неџо и – у свесџи њојединца?

• И даље верујем да позориште може да промени свест грађана, да их пробуди. Трагајући за правим одговором, позориште поставља многа питања важна за нека наша лична преиспитивања, за наш духовни развој. Бојим се да већина, затрпана својим проблемима, егзистенцијом, не жели тиме да се бави. На крају крајева, шта то појединац може да уради да би се десила нека промена на нивоу колективне свести? У овом случају време остаје бесконачна категорија.

Данас углавном џоворимо о жрџивама и јунацима у контексџу раџова. Реџко о жрџивама свакодневице, о њима се џовори на нивоу „најновије свесџи“ махом у џаблоидном маниру: убијена у ценџру за социјални рад, убијена на насију, џреџучена јер је био џијан, џроси на улици, умро јер није имао шта да једе, оседео чекајући у реду овај или онај џаџир, џронаџао нови животи у џој и џој земљи... Шта мислите, о чему размиџљају они шта воде земљу када „размиџљају о нама“? Зашџо Србија, између џуџа жрџиве и џуџа херојсџива, не може да нађе неки средњи џок и крене ауџоуџтем некоџ нормалноџ животиа?

• Овај народ нема друго време осим овог које већ увелико трошимо! Затварамо очи пред ружним догађајима. Жртве су присутне. Где су јунаци данас? Не може да се буде добар за друге, без штете за себе а људске доброте нема без великодушности према другима. Не могу да знам шта они мисле о нама? Могу само да претпоставим шта свако мисли о себи. Живот мора да се прихвати, заволи и да се жртвује. Бојим се да се још нису стекли услови.

Док се џледа џредсџава – а џо би на на сцени џребало увек да буде џлумачки имџераџив – доминира џо иџрање једних за друге. Леџо је видеџи џаџво јединсџиво. У животиу, најалосџи, није џаџко, џуди углавном иџрају једни џроџив другџих, чесџо и без разлоџа. Ништа не учимо из срџске исџорије, ни из срџске јуначке џоезије. Неџрекидно радимо у корисџи соџсџивене џџеџе. Како бисџе назвали џу особину, има ли лека за њу?

• Нажалост, изгубили смо човека у сваком смислу те речи. Питам се да ли је стварно лакше бити нечовек

него човек? Није, сигурна сам. Особина је подложна промени, менталитет тешко.

Политика је заџрљала све (џа и срџску џоезију, она је неџако дуџо била неки расад мржње...) Да ли је заџрљала баџ све? Да ли џој је џозориште, бар унеџо-лико, замеџнуло џраџ?

• Политика је дефинитивно ушла у све поре друштва, па и у позориште. Неретко и саме представе су друштвено ангажоване. Немам ништа против. На моју велику радост, позориште и те како уме да се одважи, узме вас у наручје и одведе далеко од свакодневних проблема. И даље сањамо!

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

фото: Б. Лучић

Милутин Милошевић,
гумац у
„Царство небеском“

Једино је љубав спас од разорних сила насиља, непристојности, грамзивости, препотентне несвести

Милутин Милошевић, гумац у представи „Царство небеско“, говорио је о сарадњи са Лоренцијем, свом доживљају народне поезије те открио шта је током рада на представи пронашао у њој...

Да ли сџе деџе којем су баџа и геџа џоворили народну џоезију или је џрва џоезија коју сџе чули она коју сџе читали у џколи?

• Прва народна поезија коју сам читао везана је за школске дане. И то не само она која је била у обавезној лектури. Народна поезија је неисцрпан трезор, пун речи, слика и фантастичних доживљаја. Фасциниран сам и количином текстова и тема које она носи у свом габариту.

Како сџе раније доживљавали народну џоезију, јесџе ли је смаџрали делом своје кулџурне баџџине или вам је она моџда била симбол и уџочиште „Срба џо занимању“? Да ли вам се однос џрема њој џроменио након рада на овој џредсџави? Ко је за вас данас Маџка Јуџовића а ко Косовка девоџка?

• Српска народна поезија је величанствена. То је права културна баштина чију суштину не могу да угрозе било какве злоупотребе. У њој се могу препознати знатно

дубљи корени од националних. Мотиви из индијских и иранских митова имају свог одјека и у нашој народној поезији. Радећи на овој представи само сам се уверио колико је то благо чијем пуном истраживању и разумевању би тек требало да се посветим у будућности. Мајка Југовића и Косовка девојка су заправо виле, а виле и данас, као и тада, живе у фикцији.

Шта мислите зашто Срби, или људи који живе на експрозијору, а ваљда и људи генерално, углавном никад ништа не науче из прошлости. И онда сладострасно понављају кобне лекције из прошлости. Непрекидно смо заглављени у том каналу пребивања из прошлости, бројању ко је имао више жртва, чији

Фото: Б. Лучић

је национализам јачи и има веће укоришће у званичној историји... Мали човек никако да схвати да сви националисти на свим странама су јер живе и сарађују, а да смо ми ситни људи који злоћу њихове коске...

● Невоља је што људи лако заборављају, али је то понекад и добро јер би им живот, са свим сећањима на патње и ретке тренутке среће, био неподношљив. Стално брисање и рестартовање колективне меморије, с друге стране, онемогућава исправно учење поука из прошлости. Све то резултује недефинисаним идентитетским питањима. А заправо прошлост је кључна за формирање идентитета једне заједнице и разумевање многих процеса у данашњем свету.

Јернеј Лоренци сада у редитеље за које глумци обично кажу да је право откривење радићи са њима. Шта то значи? Је ли то мит или истина? У чему је посебност његовог рада? И да ли вам је било чудно што је он изабрао да се бави српском народном поезијом?

● Било је велико задовољство сарађивати са Лоренцијем. У представу *Царство небеско* ушли смо без икаквих претпоставки, спремни да истражујемо. Није ме изненадила његова одлука да се бави српском народном епиком, јер је он у њој трагао за самом суштином поезије, односно концентратом наталоженог историјског и културног искуства једне средине.

Шта је вама лично донео сусрет са колегама кроз такав начин рада? Да ли сте редифинисали неке од

носе са њима, да ли сте редифинисали неке односе са собом? Које и у ком смислу, ако јесте?

● Ово је свакако био занимљив концепт рада. Свако од глумца и глумца је слободно износио своје копче са народном поезијом и из тог процеса је и настајао текст. Од осталих актера сам добио мноштво историја, не само њихових породица већ и овог поднебља, што ми је помогло да разумем комплексност нашег идентитета. Тај процес понирања кроз насlage историје, наравно, помогао је и мени да се суочим са вертикалом која каже да је једино љубав спас од разорних сила насиља, непристојности, грамзивости, препотентне несвести...

Како сте осмислили ту сцену борбе са Турцима? То је важе мајке дело, какве су биле редитељске суштине на тој теми?

● Та сцена ми је једно од најзначајнијих искустава на сцени до сада. Настала је случајно, али из љубави. Редитељ и све колеге су охрабривали моје тумарање по тлу које стално измиче. Помогли су ми да стрепњу коју осећам искористим на најбољи начин. У тој сцени као да се спуштам низ дивљу планинску реку и сусрећем се са вировима и стенама. Сва решења су дозвољена у очајничкој борби да савладам препреке које су у сваком следећем извођењу различите. Најважније је некако да, уз све ране, издржим што дуже.

Како ви из своје генерације доживљавате данас те синтагме прошлости-садашњости, култура-политика, митологија-стваран живот? Да ли сте разочарани или још увек очарани светом? Како да се не буде јерво и како да се освоји ово друго? Стијално говоримо о неком микросвету који треба изградити да би се колико-толико осетало нормалним а јако жа је штецко изградити; треба много свакодневног труда да жорчина свакодневице и историја не јоруце крхка врати тог мало светла сваког од нас.

● Још увек сам очаран светом, његовим чудесима и лепотама, као и самим животом. А чезнем и да откријем оно што нам нуди природа. За то је ипак потребно сазревање. Све ове супротности које сте навели део су богатства које нас окружује. Ништа од тога не може дефинитивно да потисне оно друго, па кад је већ тако, боље је препустити се уживању и у микро-средини, састављеној од најближих, гледати како ипак ништа није коначно, фатално али такође одговорно и савесно тражити најбоље од себе.

Позорје је у фокус вратио домаћи драмски текст. Које теме вас, на пример, данас интригирају и сматрајте да би се наши драмски писци морали бавити њима? Колико усевате да гледате домаће представе? Шта је добро у њима, шта није, шта је нека константа а шта континуирано клизи ка дну?

● Писци би требало да се баве оним што њих првенствено занима. Наметање тема, или негирање неких других, не води ка пуној креативности. Трудим се да гледам што више домаћих представа и сигурно је да

се афирмисала генерација млађих редитеља и писаца која је у пуном сагласју са оним што се дешава у европском позоришту. Они су свакако заслужили шансу да постану, у правом смислу те речи, представници мејнстрима. Када се то догоди, биће ефективнија и оф сцена, тада ће се на тим двома странама успоставити неопходан континуитет.

Иако ће зазвучајти банално а можда и безвезе зајто шћто код нас влада инфлација речи, њросћто су неке речи услед шћтога шћто их изговара свако, без свесћти о њиховом значењу, изгубиле смисао, ипак вас на крају њићтам: Има ли још увек истћине у њозоришћту или је живић ипак самлео и њега?

• Има дела истине у позоришту. Баш као и у политици, и у свакодневном животу. Није праведно наметати искључиво позоришту потребу да говори истину. Довољно је да оно буде запитано пред догађајима а сваки гледалац ће ионако да формира своје мишљење о томе шта је истина. Они који су, ипак, убеђени да говоре истину у позоришту, нису свесни да су самим избором догађаја обавили класификацију по унапред утврђеним идеолошким моделима.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

Јуче на Позорју

Изложба „Сцена, маска, костим, лутка“

Организатор: Центар за ликовно образовање деце и омладине Војводине

Талентована деца део европских манифестација

„Већ деценијама путујемо заједно – ви и Стеријино позорје, које рачуна на младе људе, јер сте ви будућност позоришта. Искрено се надам да ће неки од вас наставити да се баве овим послом и постати врсни

Фото: М. Блашковић

костимографи, сценографи...”, рекао је као домаћин Стеријиног позорја **Горан Ибрајтер** на отварању 59. изложбе ликовних радова деце и омладине Србије „Сцена, маска, костим, лутка“, чија се поставка током

фестивала може погледати у горњем фоајеу сцене „Јован Ђорђевић“.

Ибрајтер је подсетио да је овогодишње Позорје у знаку младих драмских стваралаца, а најавио да ће 2019. Нови Сад бити омладинска престоница Европе, као и европска престоница културе 2021. године, радује и због тога што ће управо и ова талентована деца, чији су радови изложени, креирати програме тих манифестација.

Изложбу 160 радова који плене оригиналношћу, маштом, знањем и талентом њихових аутора отворила је државна секретарка у Министарству просвете, науке и технолошког развоја **Ана Марија Вичек**, која је поздравила бројне посетиоце, децу и њихове родитеље, наставнике и пратиоце.

Награђене ауторе даривали су сликар Никола Џафо, који је средњошколцима поклатио ауторизоване дигиталне принтове својих радова, Стеријино позорје књигама из најновије продукције и Креативна радионица Нови Сад.

Бранислава ОПРАНОВИЋ

Фото: М. Блашковић

НАГРАДЕ

Маска

1. награда – АЊА СТАНИЋ, 8. разред, ОШ „Славко Родић“, Бачки Јарак, менторка Светлана Матовић; **МИХАИЛО ЛАКИЋ**, 5. разред, ОШ „Бранко Ђопић“, Београд; менторка Драгана Малушић

2. награда – СТЕФАН СЕРАТЛИЋ, 10 година, Сликарски атеље „Морариу“, Вршац, менторке Даниела и Доминика Морариу

3. награда – АТИЛА ШАФРАНКО, 6. разред, ОШ „Киш Ференц“, Телечка, менторка Каталин Јанковић

Колективни рад у категорији маски

САРА НИКОЛИЋ, ДУЊА ВАСИЉЕВИЋ, ДАНИЛО МАРИЋ, МИЛИЦА МИЈАИЛОВИЋ, 1. разред, ОШ „Ј. Ј. Змај“, Обреновац, менторка Љиљана Јанковић

Сцена

1. награда

ШКОЛА ЗА ДИЗАЈН ТЕКСТИЛА, Београд, менторка Светлана Тошић

Лутка

1. награда – **ЈАНА ЈУРИЋ**, 8. разред, ОШ „Славко Родић”, Бачки Јарак, менторка Светлана Матовић

2. награда – **МАША ВОЈНОВИЋ**, 5. разред, ОШ „Петефи Шандор”, Нови Сад, менторка Марта Бутерер Киш

3. награда – **ВУКАШИН ЂУРИЧИЋ**, 8. разред, ОШ „Дринка Павловић”, Београд, менторка Лола Лукић

Колективни рад у категорији лутки

Ликовна радионица "МАРТА", КАТАРИНА ВУКАШИНОВИЋ, РЕКА КОВАЧ, ИМРЕ МОХАЧИ, ЉИЉАНА МИЛАНКОВИЋ, МАРКО СТЕФАНОВИЋ, ЕМИЛИЈА КЉАЈИЋ, АНЂЕЛА КАРАН, Нови Сад, менторка Марта Бутерер Киш

Костим

1. награда – **МИЛИЦА КРАЈЦАР**, 7. разред, Ликовна радионица Центра за ликовно васпитање, менторка Љубица Танкосић

2. награда – **СТРАХИЊА ПАВЛОВИЋ**, 6 година, Ликовни Центар "БЛОК АРТ" Нови Сад, менторка Љубица Танкосић

3. награда – **АНАСТАСИЈА БЕЛИЋ**, 5. разред, ОШ „Светозар Марковић Тоза” Нови Сад, менторка Катарина Максић

Колективна награда у категорији костима

МАРИЈА БЕРИЋ, КРИСТИНА ДАМИЋ, МИРЕЛА ДИКИЋ, СВЕТАНА КЛОПАН, САРА ВЕСЕЛИНОВИЋ, КРИСТИНА ВУЧИЋЕВИЋ, ТШ „Милева Марић Ајнштајн” Нови Сад, менторка Наташа Трајковић

Награда ликовним педагозима за колекције радова
СВЕТАНА МАТОВИЋ, ОШ „Славко Родић”, Бачки Јарак

ДРАГАНА МАЛУШИЋ, ОШ „Бранко Ћопић”, Београд

Изложба „Вечера за зеца” Николе Џафа

Друштвене околности у последњих двадесет и више година учиниле су да новосадски сликар Никола Џафо сликарски занат подреди активизму. Тим више отварање изложбе слика „Вечера за зеца”, током фестивала постављене у доњем фоајеу сцене „Јован Ђорђевић”, изазива нашу позорност.

Фото: М. Блашковић

Поставка садржи седам паноа великог формата на којима се препознају фрагменти из историје уметности, историје културе, аутоцитати... Анализирајући изложене радове, **др Силвиа Дражић** истиче да је вишедеценијски сликарев пратилац – зец – главна личност око које се плету догађаји. Зец води оштар, критички и симболички дијалог са уметником али и са окружењем. Џафо своја дела ослања на бројеве и њихову симболику, јер бројеви превладавају наред и пут су у ред.

Уметник објашњава да број седам можемо повезати са седам дана, седам смртних грехова... У поступку је... ослобађање од греха – дугог „нерада” и занемаривања посла који му највише лежи... рекапитулација, покушај да се доврши недовршено, давно започето. „Ако сам више од две деценије у свом раду етику стављао изнад естетике, сада цртањем, као најобјективнијом расправом, покушавам да ублажим губитке.” А посао којем је Никола Џафо деведесетих година прошлог века давао предност над сликарским занатом је уметнички активизам, јер је сматрао – а кроз перформансе и критичке уметничке акције и показао – да је бављење сликарством, осим уметничко, питање и етике и морала.

Силвиа Дражић је додала су се, ево сада, након активизма, слике Николе Џафа поново десиле, али улога зеца није се променила – то је сад један самосвестан, понекад уморан, понекад гневан зец. Гледа другим очима, али изнутра.

Фоаје Српског народног позоришта, иако више него прикладан простор за ову поставку, у исто време показао је и указао на недостатак адекватног изложбеног простора у Новом Саду. И још на нешто – можда ће

Фото: Б. Лучић

Фото: М. Блашковић

Град, у коме се на све стране и у свакој прилици истиче ласкави епитет културне престонице Европе 2021, у скорој будућности ипак одлучити да откупљује слике својих уметника. Јер, зец гледа и изнутра.

Б. О.

Просторни механизми

Организатори: Факултет техничких наука и Мултимедијални центар Лед арт/Шок задруга.

Изложба „Просторни механизми“ која је постављена у централној галерији Шок задруге, представила је избор сценографских радова студија „Диапројектор“ (Хрватска). Ауторке Ана Мартина Бакић и Ивана Кнез су архитекткиње које се баве медијем простора и кроз интердисциплинарни дискурс савремене архитектуре и сценографије истражују његову активну позицију у савременом друштву.

„Суперпонирањем драмског текста и концептуализованог цртежа отвара се мрежа њиховог упоредног читања. Принтане странице драмских текстова чине мрежу из које извиру и у којој битишу“, наводи се у водичу кроз изложбу.

Фото: М. Блашковић

Поставка „Просторни механизми“ има још једну димензију. То је, како је рекла професорка **Мија Давид** и најава новог студијског програма који ће се састојати у приказивању радова сценских дизајнера у галеријским просторима.

Ана Мартина Бакић навела је да види велику предност у томе што се на овакав начин, гостовањем зналаца и професора из Региона, омогућава дељење знања студентима и, заправо, стицање алата за самостално обављање професијом. Изложба је, слажу се гошће из Загреба, тек полазна тачка за будућу сарадњу.

Б. О.

Отворена школа сценског дизајна #4

Организатор: Факултет техничких наука Нови Сад

Отворена школа сценског дизајна замишљена је као кратак сусрет уметника, стручњака и теоретичара у областима архитектуре, позоришта и визуелних уметности, с циљем да представи различите погледе на област сценског дизајна, али и да, кроз личне ставове, учесника рефлектује и установи нови и, потенцијално, шири поглед на сценски дизајн као уметничку форму, уметничко средство, методологију или чак идеологију.

Фото: М. Блашковић

Идеја *Отворене школе* је да се у мултидисциплинарном окружењу позоришног фестивала, кроз разговор, осветли, препозна и представи јединствено поље у сценском дизајну и око њега, као и његова позиција унутар различитих уметничких струка.

Како драмска прича утиче на простор и сценографију, а како простор утиче на причу, какав је однос сценографије и архитектуре – овим и другим питањима бавили су се учесници, гости и студенти сценског дизајна у оквиру четвртог разговора у циклусу *Отворених школа*, који је као пратећи програм 63. Позорја уприличен јуче на Камерној сцени Српског народног позоришта.

Повод за разговор је управо објављена књига *Сценски дизајн као уметност* Татјане Дадић Динуловић, која, према речима ауторке, „успоставља теоријску платформу за сагледавање сценског дизајна као облика професионалног деловања, као комплексне структуре посебних уметничких и кустоских пракси, али и као подручја могућих погледа на вредности стваралаштва, па и живота уопште“. Књига је издата у сарадњи београдске издавачке куће *Клио* и новосадског *Сцен-а* (Центар за сценски дизајн, архитектуру и технологију Факултета техничких наука).

У разговору су учествовали **Мета Хочевар** (архитекткиња и сценографкиња, Словенија), **Ивана Кнез**, **Ана**

Мартина Бакић (архитекткиње и сценографкиње, Хрватска), **Милош Латинковић** (директор Битеф театра, писац) и **Татјана Дадић Динуловић** (теоретичарка сценског дизајна). Разговор је водила **Миа Давид**, архитекта, професорка Факултета техничких наука. Лична искуства су разменили уметници, стручњаци и теоретичари архитектуре, позоришта и визуелних уметности, који су о појму сценског дизајна говорили из специфичних професионалних позиција. Отворена школа је представила различите погледе на област сценског дизајна и отворила многа питања о сценском дизајну као уметничкој форми, средству и методологији. Говорећи о раду Мете Хочевар, **Татјана Дадић Динуловић** је закључила да је ова свестрана личност пресудно утицала на начин на који се она бави сценским дизајном. **Слађана Милићевић** је подсетила да „више од две деценије на простору Србије и региона делује посвећена група професионалаца из различитих области – позоришта, архитектуре, визуелних уметности... која користи, истражује и унапређује појам и праксе сценског дизајна. Управо о тим напорима и идејама пише Татјана Дадић Динуловић.

Фото: М. Блашковић

– Сцена, бина, простор представе заправо је лабораторија за архитектуру. Позориште и архитектура су тесно повезани, недељиви – унутар представе нужан је дијалог између приче и простора, глумца, сценографије... Ако у представи нема дијалога између стваралаца, онда нема осећања, ни штимунга – рекла је добитница четири Стеријине награде **Мета Хочевар**, архитекта, професорка сценског дизајна, једна од најзначајнијих сценографкиња у некадашњој СФР Југославији, која је, по многима, значајно изменила југословенску позоришну сценографију.

– Сценски дизајн је у позориште донео много, то је један од важних фактора који чине добру представу. Сценски дизајн најбоље повезује основни троугао – текст, редитељ, глумац. За Битеф театар сценски дизајн је једини начин опстанка, који омогућава да се представа начини потпуно релевантном – рекао је директор Битеф театра **Милош Латинковић**.

Ана Мартина Бакић је говорила је о могућим читањима текста у просторном смислу, о питањима преговора или сарадње на релацији редитељ – сценограф, на чијим су темељима настале неке од најуспешнијих представа.

Б. О.

Округли сто – *Царсџиво небеско*

Људска прича у великој поезији

Округлом столу о представи *Царсџиво небеско – Ђиука балканика*, у извођењу ансамбла Народног позоришта (НП) и Битеф театра Београд, присуствовали су Жељко Хубач, директор Дrame НП Београд, Милош Латинковић, директор Битеф театра и глумци Никола Вујовић, Бојан Жировић, Хана Селимовић и Нада Шаргин

У подели улога која стоји у Каталогу 63. Стеријиног позорја и у јучерашњем Билтену за представу *Царсџиво небеско*, изостављено је име **Николе Вујовића**. Извињавамо се глумцу и читаоцима.

Разговор је започео констатацијом водитеља **Игора Бурића** да у представи *Царсџиво небеско – Ђиука балканика* уместо класичног драмског текста, имамо драматуршки рад на компоновању грађе, на личном односу савремених људи, глумаца, према тој грађи, у овом случају према српским песмама косовског и покосовског циклуса. Прилику да о самој продукцији представе и сарадњи са Словенцима нешто више каже, најпре је добио **Жељко Хубач**. Он је рекао да није имао пуно жеља када је почео да се бави послом директора Дrame, већ да је првог дана позвао Андраша Урбана, а другог дана је послао имејл словеначком редитељу Јернеју Лоренцију. Непосредан контакт са Лоренцијем имао је преко Милоша Латинковића који је договорио термин за рад са редитељем. Након тога Хубач је отишао у Љубљану да погледа *Краља Ибија* и поразговара са Лоренцијем, с којим се врло лако договорио о копродукцији. Идеја о епици кре-

фото: Б. Лучић

нула је најпре од песме „Почетак буне на дахије“, то је требало да буде окосница размишљања у раду на овој представи. Трбало је трагати за данашњим, конвенционалним значењима епике. Прва асоцијација на помињање ове песме била је нека врста политичког

бунта против нечега. Паралелно су спровели и истраживање о томе шта данашња омладина прво помисли када јој се помене неки лик из епске поезије и невероватних одговора је било. Све те асоцијације, сматра Хубач, указују да је перцепција епике умерена у нешто што је назвао „конфекција свакодневице“. Кроз поменута истраживања наметнуо се закључак да је косовски циклус суштински, најзначајнији сегмент којим ће се глумачка екипа бавити. Процес рада на овој представи био је веома дуг, постојале су дивне сцене којих данас нема, Хубач је рекао да је било материјала за отприлике 12 сати позоришта. **Милош Ластиновић** је најпре захвалио стериданској публици за коју је рекао да је на веома занимљив начин пратила представу. Такође је захвалан и редитељу Лоренцију и његовој екипи што су успели да се таква тема игра на овај начин. Захвалан је и глумцима за које је рекао да су из представе у представу све више везани за њу и да им веома верује. Иако је ово била фестивалска продукција (за Битеф), представа је јавно почела да живи тек од октобра/новембра прошле године. Рекао је да му је драго што је представа и на Позорју, те да са њом гостују свако мало на неком од регионалних фестивала. Сматра и да ће она још дуго бити на репертоару, што је и те како важно, и то не због позоришних практичара, већ због свих оних људи који треба да виде ову представу, јер се ми, врло често уплашени од националног припадништва, кријемо иза неког европејства. Треба веровати у нешто што је наше, а добро, и сматра да ова представа на најбољи начин о томе говори.

**Гласање публике за најбољу представу
Царство небеско – Епика балканика – 4,15**

Глумац **Никола Вујовић** признао је да му је било веома драго што игра пред стериданском публиком, јер је атмосфера била дивна. Истако је да је доста важно расположење публике да прихвати ову представу, односно ову тему на овакав начин. Представа дуго траје и потребна је концентрација, односно да се до краја испрати оно што глумци раде на сцени, јер је реч о некој врсти постдрамског театра. Средства којима се глумци служе у оваквој врсти позоришта су доста сведена и све је усмерено на унутрашњу радњу. Поменуо је да су увежбавали разне компликоване кореографије, те месец дана играли коло сваког дана, а да је од тог „кола“ остао само мали покрет раменима у глуми Наде Шаргин. Било је феноменално искуство радити са словеначком екипом која је невероватно одушевљена самом темом, рекао је Вујовић и признао да кад је лоше расположен, прелистава косовски и покосовски циклус, одлази на јагњетину и вино и добро расположење му се увек враћа (инстант лек за депресију!). Допада му се и што Словенци, као аутори

ове представе, имају неутралан став према читавој ствари.

Истакавши да је она вештија позоришна публика сигурно могла да наслути какав је био процес рада на овој представи, **Игор Бурић** је признао да је био фасциниран сведеношћу епике и наше митологије/митоманије на ниво који је захтевао велику изведбену кон-

Фото: Б. Лучић

центрацију. Највише га је импресионирала драматургија, односно наратив који, како је рекао, „тако филигрански“ упевао да исприча причу. Замолио је глумце да нешто више кажу о односу драматурга и редитеља у градњи ове представе. **Бојан Жировић** је истакао да су желели да епска поезија говори сама собом, нису хтели баш много да се „увлаче“ у историјски контекст, јер нису ни стручни за тако нешто. **Нада Шаргин** је додала да је било неколико занимљивих питања, на пример, зашто се не чује глас Вука Бранковића од стране различитих историчара који историју кроје како они мисле да треба. Сама није одгајана на епским песмама, али кад је почела да их чита за ову представу, дешавали су јој се бурни (можда архетипски?) емотивни моменти које не уме да објасни. Тешко јој је да у оваквим стварима буде паметна, може само да буде емотивна и да саосећа. **Хана Селимовић** је рекла да је она била „црна овца“ овог пројекта и није све баш тако глатко текло као што се стиче утисак док се представа гледа. Била је константно неповерљива, од почетка до краја, осећала је велики отпор према материјалу и избору дијалогичног, није била сигурна да ли је тачно одређен. Но, оно што се некима десило у поверењу, њој се десило у отпору, а то је, појаснила је, био пристанак на заједништво на сцени. Додала је да ово није представа улога/ликова, већ представа глумачког енергетског заједништва у свеопштој различитости. Сматра да су и редитељ и цела глумачка екипа били и те како свесни да раде на великој теми и, сходно томе, то захтева потпуно и дугу посвећеност да би се открио адекватни начин на који свако од њих жели да се бави. Верује да је редитељ на крају одлучио да то буде представа која не заступа ниједан став и за то се све време залагао. То је представа коју, управо због таквог редитељевог става, могу да воле многи, од левичара до националиста. Испричала је да је веома тешко, без

икаквог сценског знака, у своје лично име, говорити онај део „за крст часни крв ћу прољевати...“, али то је успела, јер је и редитељ настојао да их ухвати у простору нелагоде између сценског и личног, плутајућег и фиксираног, те да се управо ти негде, у тим вакуумима, догоди набој представе.

Иако нема класичне поделе и драмских ликова, глумац **Бојан Жировић** ипак игра цара Лазара у представи, па га је **Игор Бурић** питао да ли му је било тешко да креира своју улогу. **Жировић** је одговорио да је све текло спонтано, није осећао да је у другачијој позицији од осталих глумаца. Имао је поверења у редитеља и цео процес рада на представи му је био угодан, ништа није доживљавао као терет. Интензивно су са Лоренцијем радили на стварању јединства на сцени, на осећању другог у простору, доживљају тела једног према другом...

За реч се из публике јавила **Љиљана Пешикан-Љуштановић**, професорка народне књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду, која је говорила о усменој књижевности као посебном начину комуникације. Рекла је да њена љубав према позоришту добрим делом иде из тога што је позориште једини

Фото: Б. Лучић

вид уметности који личи на усмену књижевност. Ако жели да „живи“, представа мора да комуницира с оним ко је слуша, јер само тако наставља да „живи“ у нечијој свести, управо као и епске песме. Са овом представом десило јој се нешто „бескрајно узбудљиво“, а то је комуникација са публиком. Рекла је да је *Царство небеско* – *Ејика балканика* изванредна представа и честитала је целој глумачкој екипи.

Говорио је и селектор овогодишњег Позорја **Бошко Милин** рекавши да и он воли епску поезију и похвалио глумачки ансамбл, нарочито његов женски део.

Из публике се јавила и **Милица Перовић** коју је интересовала тема осећања слоге, поготово у контексту рата међу нацијама на овим просторима. Желела је да чује од глумаца о њиховом осећању слоге, шта је окидач за слог у једној нацији. Најпре је говорио **Никола Вујовић**, о томе да слоге скоро никада није било у историји српског народа, ни у прошлости, па ни у садашњости. **Нада Шаргин** је покушала да представи Стеријино позорје као ратно попреште, па је, у контексту приче о слози, рекла да нема речи за оно што се прошле године овде догодило недодељивањем на-

града. Сматра да када би сва позоришта и све управе, сви глумци и сви редитељи себе погледали из више углова, имали бисмо и боља позоришта и боље глуме и режије. Закључила је да се много прича, много о другима суди, а најмање се на себи ради. И **Хана Селимовић** се осврнула на одлуку прошлгодишњег жирија Стеријиног позорја рекавши да је она била „опасна из више углова“. Криви глумце и друге позоришне посленике што ништа конкретно нису предузели поводом тога што је неко потценио њихово време и њихово стварање оценивши их као осредње.

Силвија ЧАМБЕР

Критичарска радионица „Сумњива лица“

Царство земаљско у раљама рата

Занимљиво је да је представа *Царство небеско* своју премијеру имала на фестивалу интернационалног позоришта који гаји дух мултикултурализма (дакле – Битеф и то у свом 51. издању), а неких осам месеци касније изведена је на 63. Стеријином позорју које је, од претходне године, поново фестивал националне драме. Ова дихотомија интернационалног/мултикултуралног и националног није ни приближно једина

Фото: Б. Лучић

која обележава ову представу. Наиме, овај изузетно свеж, аутентичан и успешан пројекат настао је у копродукцији Народног позоришта Београд (националног, да не кажем мејнстрим позоришта) и београдског Битеф театра (алтернативног позоришта). Исто тако, словеначки редитељ Јернеј Лоренци је са својим словеначким креативним тимом драматизовао и поставио на сцену српску епску народну поезију, сарађујући са српским глумачким ансамблом. Вешто конципираних и одлично спроведених дихотомија на тематском и идејном плану такође има, и то толико да бисмо се уморили набрајајући их. Међутим, вреди истаћи можда и најупечатљивију: први део фокусира се на обраду и контекстуализацију преткосовског циклуса

песама, док се други део бави косовским и покосовским темама.

Кад смо већ код тематског и садржинског плана: *Царство небеско* сачињава две врсте, по извору и времену настанка, потпуно различитог материјала. С једне стране то су епске народне песме и мит који глумци рецитију или препричавају, док су, с друге стране, то искуства глумаца која се тичу њиховог првог сусрета са епском поезијом или њихових догодштина насталих у току рада на представи. Разговор, када је савремени материјал у питању, тече неформално, те слушамо приче о бакама и декама који су рецитовали српску епiku малој Наташи Никновић, малом Славену Дошлу или малом Бранку Јеринићу. Упечатљиве су и анегдоте када је цела екипа представе ишла у манастир Раваницу, па су поједини каснили јер су залутали, поједини су каснили јер нису знали како да се адекватно обуку за посету манастиру, а поједини су се гурали преко реда да би купили лековите тинктуре које је Славен платио педесет евра, много више него што је веровао да се може потрошити у једном манастиру. Ове анегдоте нису ту чисто зарад документаризма као таквог, већ имају значајнију функцију. Оне су на својствен начин комичне, те су и глумцима и публици потребно олакшање и растерећење након патосом прожетих глумачких етида о Боју на Косову (примера ради: фантастично рецитовање *Смрти мајке Јуковића* Олге Одановић и, уопште, њено бриљантно тумачење лика Мајке).

Документарни материјал и његов евидентни дезилузионистички ефекат функционише и у једном потпуно другачијем аспекту (о, да, каква вишеслојна представа!). Реч је о префињеном друштвеном ангажману којим је прожета цела представа. Друштвени ангажман је овде изузетно суптилан и такав произлази из крајње сведеног, минималистичког Лоренцијевог концепта који дозвољава читав низ тумачења дела и у глобалу гледано, али и на нивоу сваког поступка појединачно. Према томе, све те топле приче о бакама и декама, све те духовитости приликом одласка у Раваницу буде осећај поноса и патриотизма и недвосмислено стављају у први план култ српског националног идентитета. Слично је постигнуто и са митом и поезијом који јасно сугеришу да треба „за крст часни крвцу пролијевати и за вјеру с браћом умријети“ (*Цар Лазар и царица Милица*). Међутим, ко је на паузу после првог дела представе отишао с уверењем да је реч о беспоговорној промоцији патриотског духа и промоцији одласка у рат зарад очувања вере и нације – преварио се. Други део представе је, идејно гледано, сушта супротност првом, те се већ успостављени ратнопозивни дух темељно разграђује. Хана Селимовић поново пева чувене стихове из *Цара Лазара и царице Милице*, али овај пут са потпуно другачијим, рекло би се чак и циничним подтекстом – што наравно и приличи ситуацији након ратног пораза. Уопште узевши, други део је и доста енергичнији и већ поменути патос долази до пуног изражаја тек овде где ликови ламентирају над својом историјом. Тешке страсти прати и

сијасет статистичких података о Боју на Косову, који износе право стање битке, а не оно романтизовано – два милиона и четиристо хиљада килограма мртвог људског меса са костима лежало је на косовском пољу тог чувеног Видовдана 1389. А коме ни статистички подаци нису довољни да схвати колико је рат ужасан, имаће прилику да слуша и гледа разметљивог, агресивног и крвожедног Милутина Милошевића у улози војника са Косова, који ентузијастичним препричавањем крвавих сцена битке, својом карикатуралном наметљивошћу и савременим сленгом неодољиво подсећа на поједине ратне злочинце из периода последњих ратова на територији бивше Југославије. Мора се ипак нагласити да би овај део представе био још бољи да Милошевић, поведен одлично задатом улогом од стране редитеља која још наилази на евидентне реакције код публике, није прибегаво пренаглашавању и, рекло би се, шмири.

Моменат суптилне актуелизације, тачније моменат говора о скорашњим југословенским ратовима кроз призму средњовековне косовске алегорије, примећује се и у песми *Била је њако лијеја* коју изводи Бранко Јеринић. Иако ова песма може испрва да збуни и делује деконтекстуализовано, пажљивијом анализом могли би се уочити смислени разлози зашто баш та песма Драгана Стојнића. Ова песма је својеврсни сим-

Фото: Б. Лучић

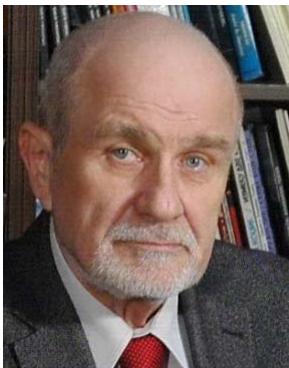
бол југословенског јединства, настала је у зениту постојања СФРЈ и слушана је на свим просторима бивше републике. Њено уметање у овај наратив, и то у тренутку када се увелико тематизују ужаси рата, сведочи о редитељској паралели између покосовског страдалог српског друштва и савремене, такође постратне српске државе. *Била је њако лијеја* заправо је ламент над ратовима уништеном Југославијом.

До најситнијих детаља промишљен редитељски концепт свакако изискује подробну анализу, али никако не треба занемарити ни глумачки аспект представе који је на изузетно високом нивоу. Поред поменути Олге Одановић, бриљира и Нада Шаргин која изводи Косовку девојку изразито аутентично, што је ретко случај у нашем позоришту али и у нашој уметности генерално. Хана Селимовић, Бранко Јеринић и Бојан Жировић се сведеним изразом, у коме се исказују само основне радње и емоције, у потпуности уклапају

у целокупну представу, како на формалном тако и на квалитативном плану. Славен Дошло, чија је глума толико сведена да је превише чак и за минимализам (или је можда реч о недовољно артикулисаном глуми у појединим сегментима?), заостаје за остатком ансамбла са већ поменутих Милошевићем и Наташом Нинковић, чија глума није на нивоу стилског израза целе представе, већ је примеренија натуралистичко-реалистичким проседеима у којима глумица често и игра. Но, заједно са тим, *Царство небеско* је пример врхунске регионалне копродукције веома високих уметничких домета.

Борисав МАТИЋ

In memoriam

Душан Ђоковић,
оснивач Академије
уметности у Београду

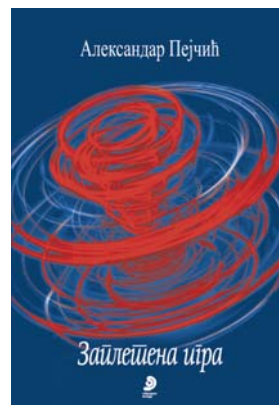
Један је од покретача новог циклуса програма Стеријиног позорја – Позорја младих, сусрета високих школа сценских уметности (1999). Привржен идеји промоције позоришног подмлатка, није пропуштао да сваке године барем један дан проведе у Новом Саду. Доносио би прегршт Академијиних нових издања позоришне литературе, доброту и племенитост. Волео је Позорје и наш град.

Прву приватну академију у Србији оснива 1995, постаје њен председник и утемељитељ Фондације „Милан Ђоковић“. Рођен је 1945. у Београду, у породици Милана Ђоковића, писца, преводиоца, директора Дrame Народног позоришта и управника ЈДП-а и Дивне Ђоковић, првакиње Дrame Народног позоришта. Дипломирао је филмску и ТВ организацију на ФДУ у Београду. Афирмацију стиче као уредник и менаџер у програмима Радио Београда. Као продуцент потписао је 18 играних филмова.

Носилац је бројних признања (Орден светог Саве, Вукова награда, Златни витез...).

Према www.akademijaumetnosti.edu.rs,
приредила А. К.

Нова издања Стеријиног позорја

Александар Пејчић, ЗАПЛЕТЕНА ИГРА: комедија српског реализма, Стеријино позорје, 2016.

У интерпретативном и методолошком погледу рукопис књиге *Зайлешена игра* др Александра Пејчића заснован је на поузданим изворима, на квалитетном тумачењу, као и на битним сазнањима теорије комичног и комедије, поетике и

историје српске књижевности, те на добром истраживању досадашње рецепције дјела српских комедиографа епохе реализма... Истраживачка оријентација је у основи двострука: српска комедиографска традиција обухвата се новом теоријском мрежом и, далеко важније, укључује се у истраживачку матрицу аутора и дјела која су остала на рубу историје српске комедије, иако су у своје вријеме била важан чинилац позоришног живота и српске драмске ријечи (комедије Милана Савића, Мите Калића, Божидара Борђошког, Драгомира Брзака, Илије Вукићевића, Бране Цветковића и других данас заборављених писаца).

(Проф. др Горан Максимовић)

Нова књига др Александра Пејчића *Зайлешена игра* представља наратолошку студију комедија српског реализма и свакако је од изузетног значаја за домаћу театролошку мисао, и то најмање из два разлога. Први разлог тиче се научног метода који се врло ретко спроводи код нас: изучавање композиције комедиографског дела. У тој области аутор се креће уз самопоуздање сувереног познаваоца наратологије. На извештајан начин, овим делом свога рада Пејчић обезбеђује методолошки поступак који се може примењивати приликом анализа других дела, других жанрова, епоха. Савремена теоријска мисао о драми, тако снажно фокусирана на доказивање „краја драме“, у потпуности превиђа наративни аспект дела, а овај рад га поново враћа у први план и индиректно указује на далекосежне негативне последице смештања драме искључиво у област књижевности. Други важан аргумент због кога препоручујем овај рад тиче се примене метода на конкретне драме у њиховом мултимедијалном потенцијалу. Не само да су сазнања до којих је колега Пејчић дошао свежа и оригинална, чврсто аргументована и поткрепљена литературом, већ је остварио и главни циљ теоријске драматургије – спој научног метода са интуицијом.

(Проф. др Небојша Ромчевић)

Сутра на Позорју УТОРАК, 29. мај

9–12.00 часова / Академија уметности Нови Сад (Ђуре Јакшића 7)

Позорје младих

Глумачка радионица „Стања“

Радионицу води Ђерђ Херњак

11.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Јами дистрикт

15.00 часова / Позориште младих, Мала сцена

Позорје младих

Догађа се у Србији сада и увек (према тексту Бранислава Нушића)

Факултет савремених уметности Београд

17.00 часова / Културни центар Новог Сада

Позорје младих

Жанровизија (колаж)

Академија уметности Београд

19.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

...И ОСТАЛИ

Текст: Маша Радић, Мина Ђирић, Неда Гојковић
и Галина Максимовић

Режија: Стеван Бодрожа

Установа културе „Вук Стефановић Караџић“ Београд

СИН: Мама, молим те. Не могу више с лудим човеком да се расправљам.

ОТАЦ: Изгледа да смо овде сви луди. Твоја мајка, јер те родила, ја, јер те нисам убио до сад, а ти...

СИН: А можда смо сви полудели, јер нисмо могли ништа друго поред тебе.

ОТАЦ (*Усџаје, нагноси се над сином.*): Ма ти си се луд родио, пичка ти матерна. Требало је назад у јарак да те бацим, кад су те из јарка донели, мртвог пијаног.

(М. Радић, М. Ђирић, Н. Гојковић,
Г. Максимовић, *...и остали*)

20.00 часова / Галерија „Колектив“, Карађорђева 53, Београд

Просјори Мејте Хочевар

Отварање изложбе сценографских радова

Организатори: Факултет техничких наука

Нови Сад и Галерија „Колектив“, Београд

21.00 час / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

Међународна селекција „Кругови“

ЉУДИ ОД ВОСКА

Текст: Мате Матишић

Режија: Јануш Кица

Хрватско народно казалиште Загреб (Хрватска)

ВИКТОР: Не мора се свима свиђати оно што радимо.

АНТЕ (*Оглучно.*): Тако је... Ко им јебе матер?! Људима је криво, то ти је... Завидни су. Такви смо ми Хрвати. Нема нам ништа драже него кад видимо да је неко пропа. Не знан шта су се сви били узјогунили око ти твоји педера. И овди их код нас има. У сваком селу има по најмање двоје таки... Поготово сад кад фали цура и жена. Шта момцима приостаје нег да буду педери. Боље и то нег' да једу овце и козе.

(Мате Матишић, *Људи од воска*)

21.00 час / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Диана Мехеик: Јерихонска ружа

Ежен Јонеско: Нови станар

НОВА академија уметности Београд

**Našoj zemlji su potrebni mladi
koji veruju u sebe.**

I banka koja veruje u njih.